

Késői nekrológ Kis Gyula gyógyszerész, egyetemi tanársegéd halálának negyvenedik évfordulójára

Dr. Gaizer Ferenc

1954. január 23-án fájdalmas hír rázta meg a szegedi gyógyszerészeket, gyógyszerész hallgatókat és mindazokat akik ismerték: Kis Gyula gyógyszerész, a Kőszegi Dénes professzor vezette Gyógyszerési Vegytani Intézet tanársegéde önkézeivel vetett véget életének.

Kis Gyula 1925. február 25-én született Szegeden. Elemi iskoláit Szentesen, a Református Iskolában, gimnáziumi tanulmányai közül az első három osztályt a szentesi Horváth Mihály Gimnáziumban, a IV. és V. osztályokat pedig a szegedi Klauzál Gábor Gimnáziumban végezte. Azért, hogy hadapródiskolába kerülhessen, a gimnázium ötödik osztályát megismételte a Honvéd Középiskola Nevelőintézetében. Elvégezve a hadapródiskola II.-IV. évfolyamait, 1944. május 20-án jeles eredménnyel érettségizett a Görgey Arthur Műszaki Hadapródiskolában, Esztergomban. Érettségi után zászlósi rangot kapott, és mint segédtsiszt, a „Győr” őrszázadon teljesített szolgálatot. 1944 őszén csapatával Ausztriába kellett távoznia, ahonnan 1946 őszén tért haza. Itthon az Igazoló Bizottság „igazolt”-nak minősítette. 1947-ben iratkozott be gyógyszerészhallgatónak a Szegedi Tudományegyetemre, és 1951. június 23-án gyógyszerészi oklevelet szerzett. Egyetemi vizsgáit mindig időben tette le, jeles és jó eredményekkel. A diploma megszerzése után a Szegedi Orvostudományi Egyetem Gyógyszerészi Vegytani Intézetébe került tanársegédnek, ahol nemcsak az intézet oktató-, de kutatómunkájába is aktívan bekapcsolódott, és a ferrum reductum vastartalmának meghatározására dolgozott ki jodometriás eljárást.

Kis Gyulát nagyon értékes, szerény, udvarias, művelt, józanéletű és családszerető emberként ismertük meg. Megnyerő egyénisége, kellemes modora és őszinte segítőkészsége révén kiváló kapcsolatteremtő és kapcsolattartó ember volt; szerették évfolyamtársai és munkatársai, szerették hallgatói, és sokaknak őszinte jóbarátja volt. Nagyon szerette munkáját, szorgalmas, megbízható és lelkiismeretes ember volt.

Kis Gyula emléke megköveteli tőlünk, hogy ne hallgassuk el halálának okát, feltárjuk annak igaz körülményeit, és eloszlássuk azt a sok mende-mondát, amelyet halálával kapcsolatban keltettek, sőt keltetni kellett. Kis Gyulára egy egyetemi hallgató fiatalember felelőtlen információja miatt figyelt fel az Államvédelmi Hatóság, és 1953 elején kezdték el zaklatni, hogy rendszeres információszolgáltatásra bírják. Ez olyan mértékű lehangoltsággal, szorongással és álmatlansággal járó lelki válságot váltott ki nála, hogy orvosi kezelése is szükségessé vált. Sorsa 1953. október 7-én vett drámai fordulatot, amikor is az egyetem Budapest-

re, az Egészségügyi Minisztériumba rendelte „anyagának tisztázása végett”. Amint azonban hajnalban elindult a pályaudvarra, lefoglák és ismeretlen helyre vitték, ahol egész nap vallatták. Este ugyan elengedték, mintha valóban Pesten lett volna, de ettől fogva a legváratlanabb időpontokban és helyeken zaklatták újra és újra. Mind sűrűbben vitték be hosszabb-rövidebb időre, és különböző fenyegetésekkel igyekeztek lelkiileg megtörni. A mindig kiegyensúlyozott, jó kedélyű Kis Gyula, akit – mint mondta – nem vitte rá a lelkiismerete, hogy ártatlan embereket tegyen tönkre, egyre súlyosabb lelki válságba került, és 1953 novemberében pár napra az Ideggyógyászati Klinikára is bekerült. Ezután sem hagyták azonban nyugton, feltehetően azt remélve, hogy végre meg fog törni. A tragikus na-

pon viszonylag jó hangulatban távozott otthonról munkahelyére, útközben azonban odament hozzá egy, a szemtanúk számára ismeretlen férfi, akivel igen idegesen gesztikulálva beszélt. Az intézetbe érve megírta búcsúlevelét és megmérgezte magát, mivel – mint búcsúlevelében írta – „Nem bírom tovább az üldöztetést”. Ő így érezte; a még ma is praktizáló egykori kezelőorvosa, dr. Mezei Béla főorvos, a szakember pontosságával, így látja: „Kis Gyula esete példa arra, hogy a rendkívül magas erkölcsi beállítottság még az életöszönt is felfüggeszti.”

Kis Gyula tragikus halála még ma, négy évtized távlatából is mélységesen megrázó. Személyében egy kiváló embert, kiváló kollégát és egy legnagyobb reményekre jogosító kutatót veszítettünk el. „A kémia szerelmese voltam, de a sors másképp akarta.”, írta búcsúlevelében. Hadd tegyem hozzá: Gyuszi, egyetlen dolgozatod tanúsága alapján, Te nemcsak szerelmese voltál a kémiának, Te azt nagyon magas színvonalon és maximális igényességgel kezdted művelni! És nagyon szeretted oktatni is, mégpedig nagyon jól! Rettenetes arra gondolni, hogy kit veszítettünk Benned: még ma is katedrán lehetnél, ott kellene lenned!

Nem hallgathatom el, végül, hogy a még élő emlékezők felkutatásával és e sorok megírásával tisztelt és szeretett egykori főnökünk, dr. Kőszegi Dénes professzor emlékének és meg nem valósított szándékának is tartoztam. Kőszegi professzor nemcsak Kis Gyula haláltusája alatt ismételte szinte önkívületben az élete megmentésén fáradozó orvosoknak, hogy „ennek a remek koponyának nem szabad meghalnia”, de soha nem tudott belenyugodni egyik legkedvesebb munkatársra tragikus halálába, és már 1956 néhány szabad napja alatt lépéseket tett emlékének tisztázására.

F. Gaizer: *Belated obituary on the occasion of the 40. anniversary of the death of Gyula Kis pharmacist, assistant professor.*